

Kunstenaarsduo's Kortekaas: twee in een

Metafysische tuin op De Tempelhof, foto Pepeyn Langedijk

Huib en Adelheid Kortekaas zijn verenigd bin-
nen één kunstenaarschap. Zij met haar bruisende
creatieve daadkracht en hij met zijn meer bespie-
gelende natuur, worden gedreven door gedeelde
beelden en overtuigingen. Bij toeval en tegelij-
kertijd vonden ze daarvoor in de plant een helder
spreekende beeldtaal. Letterlijk als vormbeginsel,
maar ook in symbolische zin, als metafoor voor de
mens en alle leven.

Ans van Berkum

Huib Kortekaas (1935) besluit in 1964 zijn leven
volledig aan de kunst te wijden. Hij heeft dan al
een paar monumentale beelden gerealiseerd,
waaronder een Erasmusfiguur in kalksteen,
een *Vruchtbaarheidskoning* en de beelden *Gaia* en
Phallus op de dijk bij zijn woonplaats Winssen.
Zijn denken over het begin van alle leven, uit-
gedrukt in afgeronde vormen die heel dicht bij
de aarde blijven, vormt de basis van wat er gaat
gebeuren na zijn ontmoeting met Adelheid van
Swelm (1947) in 1965, die zich in liefde bij hem
aansluit. Het is een gedenkwaardige periode
in de kunst. Kunstenaars zijn bezig zich aan de
elitaire musea te ontworstelen en zich weer in
de samenleving te nestelen. Ze gaan de straat op
en worden activistisch. Ze vinden nieuwe vor-
men zoals *bodyart*, *environment* en *performance*.

Het kunstbegrip wordt aanzienlijk verruimd,
met dank aan Joseph Beuys. Een geslaagde ont-
moeting is opeens een sociaal-sculptuur en de
slogan 'leven is kunst' trekt door alle gelederen
van de kunstwereld. Het kunstenaarschap van
Huib en Adelheid Kortekaas komt tot bloei in
deze gedenkwaardige historische periode van
maatschappelijke betrokkenheid, experiment,
rebellie en hoge idealen in de kunst.

Planten

Hun eerste project, *De Engelenkring*, is dan ook
meteen een kruising tussen sculptuur en per-
formance. Kleurige polyester elementen staan
in een cirkel en worden vanuit het midden be-
speeld met licht en klank. Uit de zachte vormen
spreekt koestering en omarming. Als het werk
na een project in stukken en brokken uit een
transportwagen komt, is dat de aanleiding om
het roer om te gooien. Ze trekken zich terug op
een boerderij en gaan die restaureren. Hoe de
volgende fase er uit gaat zien, wordt pas duidelij-
k als ze de kiemplanten in hun moestuin netjes
op een rij zetten. Opeens zien ze de essentie
van zo'n plantje, in opperste verwondering. Ze
houden het omhoog, tegen het zonlicht. Ze ob-
serveren de fijne wortels, de tere stengel en de
twee groene blaadjes aan het eind daarvan, en
zien de vorm waarin alles ligt besloten.

Levensvragen

Ze beseffen dat dit kleine ding zich zal ontwik-
kelen tot een volwassen plant. Een kool, een
wortel, een biet, het doet er niet toe. Het zal
onweerstaanbaar uitgroeien om 'zichzelf' te
worden. Ze zien de vergelijking met de mens
die grond zoekt om zich te kunnen ontplooien
en precies die persoon te worden die deze moet
zijn. Hun zoektocht naar een beeldtaal waarmee
ze alles kunnen zeggen eindigt op dit punt. Het
teken dat tot in alle gewesten kan spreken is
geboren.

Een heel alfabet aan verwante beeldtekens
ontwikkelt zich van hier uit in de decennia die
volgen. Daaruit ontstaan sculpturen, die vaak
raken aan bouwkunst of architectonische types
zoals de poort, de follie, het priel of de tempel.
Planten in potten, in groepen aan de grond, op

Huib en Adelheid Kortekaas, foto Ans van Berkum

Zichtas op De Tempelhof, foto Pepeyn Langedijk

zetels. Knoppen die zich uit de grond omhoog
duwen, omringd door open vallende bladeren.
Obelisk van gestileerde bladertakken. In
brons, maar dan steeds meer in cortenstaal. De
vormgeving van tuinen wordt meegenomen
en gekoppeld aan het zorgvuldig plaatsen van
objecten en het scheppen van ruimtelijke en-
sceneringen. Er komt een serie sieraden. Kleine
objecten verschijnen. Serviesgoed, wandel-
stokken, kandelaars. Een Kortekaas is altijd een
werk in oplage; een kenmerkende aanpak voor
een gezond kunstbedrijf. Het is een stroom die
niet meer stopt en zich uitstrekt tot in tal van
kunstdisciplines. De drie levensvragen waarmee
begonnen werd - 'wie ben ik', 'wat is de zin
van het leven', en 'hoe geef ik mijn leven vorm'
- lossen langzaam op in het werk dat verricht
wordt.

Projecten

Het is een oeuvre waarmee Huib en Adelheid
Kortekaas vertrouwen in groei, wedergeboorte
en verandering bij alle mensen willen stimule-
ren. In tal van steden en dorpen in binnen- en
buitenland wordt die inspirerende boodschap
manifest gemaakt met monumentale beelden
op opvallende plekken. Er komen steeds grotere
concepten, die verwantschap vertonen aan
land-art, waaronder het project *Anima Mundi*

dat uit een indrukwekkende galerij van zetels
bestaat als ultieme plaats voor inkeer en dialoog.
Dan wordt een *Unifying Field*, ontworpen. Een
serie tableaus van cortenstaal volgehangen met
het vergulde kiemplantsymbool. Bij een groot
aantal staan namen geschreven. Is het toeval dat
ik daar Robert Rauschenberg, Marina Abramo-
vic, John Cage, Mother T. Bielecki en de Dalai
Lama aantref? Zij waren allen te gast in Louw-
rien Wijers' spraakmakende *Art Meets Science
and Spirituality in a Changing Economy* in 1990 in
het Stedelijk Museum in Amsterdam. *Unifying
Field* dat als thema *Changing Awareness* heeft,
sluit daarbij aan. In beide projecten worden
bijzondere mensen en initiatieven uit de hele
wereld geëerd en verbonden aan het thema
transformatie, alsof zij op wereldschaal de kie-
men vormen van een nieuwe renaissance.

De Tempelhof

Het is niet gemakkelijk om vanuit de enkelvou-
dige objecten op verspreide plekken de portee
van dit kunstenaarschap te begrijpen. Geluk-
kig is er De Tempelhof in Winssen, waar het
gedachtengoed in gecomprimeerde vorm neer-
daalt. Een plek waar beeldende kunst, architec-
tuur, design en tuinarchitectuur versmelten tot
een omgeving van opperste harmonie en rust.
Huis, tuin en bijgebouwen zijn tot in de kleinste

details door ontworpen vanuit het motief van de
kiemplant. Van handdoekhaakjes tot lampen en
tafels, met als topstuk de wenteltrap met treden
als uitwaaiende bloembladeren; alles is door-
trokken van dit plantaardig groeimodel. Het ge-
heel vormt een luthof, met zichtlijnen die ver-
ten openen en verbindingen met de omringende
wereld leggen, ook al spreken we in principe
van een omsloten tuin, een *hortus conclusus*. De
geest wordt hier vrij.

In de gazons staan tot knoppen geschoren buxus
bosjes. Er zijn groene kamers met telkens één
object dat dan de volle aandacht kan krijgen.
Platte werken van cortenstaal decoreren de
hagen. Enkele oude, knokige perenbomen ver-
binden de plek met de fruitteelt-geschiedenis
van de streek. En in het voorjaar is er dan de een
feestelijke bloesemrand van de *Pyrus Chanticleer*
(sierpeer) waarmee het geheel is omzoomd.
We zien een beziel kunstenaarschap, met wor-
tels in de idealistische jaren zestig en zeventig,
dat raakt aan verloren religieuze gevoelens. De
kiemplant en de mens zijn een. Wie hier ge-
weest is, kan weer volop putten uit zijn unieke
groei- en bloeikracht.

www.huubenadelheid-kortekaas.nl